

PREDKLADACIA SPRÁVA

I.

Dňa 26. novembra 1987 bol prijatý *Európsky dohovor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (ďalej len „dohovor“)*. Tento dohovor nadobudol pre Slovenskú republiku platnosť 1. septembra 1994 a bol publikovaný v Zbierke zákonov SR (oznámenie č. 26/1995 Z. z.). Uvedený dohovor patrí spolu s Dohovorom na ochranu ľudských práv a základných slobôd zo 4. novembra 1950 v znení dodatkových protokolov k základným a súčasne z hľadiska kontroly jeho dodržiavania aj k najsledovanejším záväzným medzinárodným zmluvným dokumentom Rady Európy v oblasti ľudských práv.

Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 96 z 8. februára 1994 je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky gestorom pre vykonávanie dohovoru.

V zmysle článku 1 dohovoru sa vytvoril *Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (ďalej len „CPT“)*, ktorý prostredníctvom pravidelných návštev v jednotlivých štátoch preveruje zaobchádzanie s osobami zbavenými slobody.

CPT doposiaľ vykonal na Slovensku šesť pravidelných návštev. Prvá pravidelná návšteva sa uskutočnila v roku 1995, druhá v roku 2000, tretia v roku 2005, štvrtá v roku 2009, piata v roku 2013 a šiestu pravidelnú návštevu Slovenskej republiky vykonal CPT 19. marca až 28. marca 2018.

Na zabezpečenie vykonania šiestej pravidelnej návštevy vláda SR prijala uznesenie č. 552 z 29. novembra 2017 a uložila príslušným ministrom, v pôsobnosti ktorých sa nachádzajú zariadenia, v ktorých sú umiestnené osoby zbavené slobody na základe rozhodnutia štátneho orgánu, prijať a vykonať potrebné opatrenia súvisiace s návštevou.

Počas šiestej pravidelnej návštevy v marci 2018 CPT navštívil nasledovné zariadenia v SR:

Zariadenia Policajného zboru v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR

- Obvodné oddelenie PZ Banská Bystrica - východ
- Obvodné oddelenie PZ Banská Bystrica - západ
- Obvodné oddelenie PZ Bratislava - Karlova Ves
- Krajské riaditeľstvo PZ Bratislava
- Obvodné oddelenie PZ Bratislava, Staré mesto - západ
- Obvodné oddelenie PZ Bratislava - Trnávka
- Obvodné oddelenie PZ Hnúšťa

- Obvodné oddelenie PZ Lučenec
- Obvodné oddelenie PZ Rimavská Sobota
- Obvodné oddelenie PZ Veľký Krtíš
- Obvodné oddelenie PZ Zvolen
- Obvodné oddelenie PZ Žiar nad Hronom

Zariadenia Zboru väzenskej a justičnej stráže SR v pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti SR

- Ústav na výkon väzby a trestu odňatia slobody Banská Bystrica (Komenského ulica)
- Ústav na výkon väzby a trestu odňatia slobody Bratislava
- Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby v Leopoldove

Zariadenia v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR

- Psychiatrická nemocnica Hronovce
- Psychiatrické oddelenie Univerzitnej nemocnice Bratislava (Nemocnica sv. Cyrila a Metoda).

Zariadenia v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

- Domov sociálnych služieb Veľký Blh.

II.

Delegácia CPT pod vedením pani Marzeny Ksel, prvej podpredsedníčky CPT, v závere návštevy Slovenskej republiky dňa 28. marca 2018 konštatovala určité výhrady vo vzťahu k niektorým navštíveným zariadeniam, ktoré boli zhrnuté v *Záverečnom vyhlásení delegácie CPT na stretnutí konanom v Bratislave dňa 28. marca 2018 (ďalej len „Vyhlásenie delegácie CPT“)*.

V reakcii na vyhlásenie delegácie CPT poskytlo Ministerstvo spravodlivosti SR v stanovenej lehote informácie požadované zo strany CPT, ktoré boli zohľadnené pri vypracovaní predmetnej Správy CPT schválenej na 97. plenárnom zasadnutí CPT 9. novembra 2018 v Štrasburgu.

Predmetná správa CPT bola doručená Ministerstvu spravodlivosti SR dňa 19. decembra 2018. Odpoveď na predmetnú správu CPT je potrebné zaslať CPT do šiestich mesiacov odo dňa doručenia Správy CPT, t.j. do 19. júna 2019.

Informácia o prijatých neodkladných opatreniach (bod 81. Správy CPT) bola CPT zaslaná Ministerstvom spravodlivosti SR v požadovanej trojmesačnej lehote 19. marca 2019.

Podľa článku 10 ods. 2 dohovoru CPT môže rozhodnúť o prijatí verejného vyhlásenia v prípade, že sa situácia v krajine nezlepší, teda v prípade neplnenia opakovaných odporúčaní CPT z predchádzajúcich návštev CPT. Doposiaľ bola takáto možnosť využitá voči piatim krajinám (Rusku, Turecku, Grécku, Bulharsku a Belgicku).

Vo vzťahu k Slovenskej republike možno identifikovať viacero oblastí, kde dlhodobá nedochádza k zlepšeniu situácie, alebo odporúčania CPT nie sú plnené. Preto v snahe predísť neželanému vývoju situácie je potrebné vytvoriť podmienky na zabezpečenie prijatia koncepčných opatrení v dlhodobom i krátkodobom horizonte a ich plnenie následne priebežne kontrolovať.

III.

Poskytnutie odpovede Slovenskej republiky na Správu CPT je naplnením zásady dobrej spolupráce podľa článku 3 dohovoru, ako aj pokračovaním vzájomného konzultačného procesu. Orgány SR vo svojej odpovedi majú možnosť uviesť úplný opis opatrení prijatých na implementáciu odporúčaní CPT, poskytnúť svoje reakcie na ďalšie pripomienky a poznámky vyjadrené v Správe CPT ako aj uviesť odpovede na žiadosti CPT o doplňujúce informácie.

Predkladaný návrh Odpovede vlády SR bol vypracovaný v rámci medzirezortnej spolupráce Ministerstvom spravodlivosti SR na základe podkladov poskytnutých vecne príslušnými rezortmi, t. j. Ministerstvom vnútra SR, Ministerstvom zdravotníctva SR, Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ako aj Generálnou prokuratúrou SR a Zborom väzenskej a justičnej stráže.

Viacere problémové otázky uvedené v Správe CPT budú vládou SR a kompetentnými orgánmi príslušných ministerstiev riešené postupne, najmä kvôli potrebe vytvorenia dostatočných finančných prostriedkov na ich realizáciu a s ohľadom na ich technickú alebo časovú náročnosť. Dôsledná realizácia niektorých odporúčaní si vyžiada prijatie viacerých legislatívnych zmien, resp. novej právnej úpravy v rezorte spravodlivosti (najmä zákonov o výkone trestu odňatia slobody a o výkone väzby, zákon o výkone detencie), vykonávacích právnych predpisov, ako aj interných normatívnych (riadiacich) aktov a predpisov príslušných rezortov. Súčasne je žiaduce ďalej konkretizovať niektoré úlohy v súvislosti s plnením odporúčaní CPT, nakoľko doteraz neboli realizované viaceré odporúčania CPT z predchádzajúcich návštev a Slovenská republika je na ich realizáciu opätovne vyzývaná.

V čase predkladania tohto materiálu možno konštatovať, že niektoré odporúčania CPT už boli realizované a niektoré namietané nedostatky medzičasom odstránené. V návrhu Odpovede vlády SR sa uvádzajú realizované opatrenia, ako aj tie, ktorých realizácia prebieha alebo sa záväzne predpokladá ich prijatie.

IV.

Úlohou CPT je predovšetkým predchádzať mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu s osobami zbavenými slobody na základe rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré nemusí byť vždy úmyselné a ktoré sa praktizuje z nedbanlivosti (vedomej al. nevedomej) alebo z dôvodu absencie príslušných vykonávacích predpisov. Často o takomto zaobchádzaní ústredné štátne orgány SR ani nemusia vedieť, resp. ide o individuálne zlyhania tzv. ľudského faktora. Cieľom činnosti CPT je teda

v spolupráci s príslušnými štátnymi orgánmi SR vytvoriť určitú hranicu medzi mučením a iným zlým zaobchádzaním a tým, čo možno považovať za prípustné zaobchádzanie.

V zmysle článku 11 ods. 1 dohovoru informácie získané CPT v súvislosti s jeho návštevou, jeho správa a konzultácie so zúčastnenou stranou majú dôverný charakter. Zverejnenie informácií a dokumentov týkajúcich sa návštevy CPT na Slovensku by bolo v rozpore s čl. 11 ods. 1 dohovoru, ktorým je Slovenská republika viazaná (oznámenie č. 26/1995 Z. z.) a tiež s ustanovením § 11 ods. 1 písm. g) zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií). Nejedná sa však o utajované skutočnosti v zmysle zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

CPT zverejní svoju správu spolu s odpoveďou SR (pripomienkami) iba na základe súhlasu dotknutej strany (článok 11 ods. 2 Dohovoru). Súčasná prax je taká, že takmer všetky štáty Rady Európy, ktoré CPT doteraz navštívil, dali súhlas so zverejnením správy súčasne s ich odpoveďou na danú správu. Vláda SR dala doposiaľ vždy súhlas so zverejnením príslušných správ CPT z doterajších návštev Slovenskej republiky (správy z pravidelných návštev CPT v SR uskutočnené v rokoch 1995, 2000, 2005, 2009 a 2013).

Obsah Správy CPT tvoria odporúčania, kritické poznámky, resp. komentáre a žiadosti o informácie. Kritika však nepresahuje mieru obvyklú pri vypracúvaní obdobných správ a nezakladá sa na zjavne nepodložených skutočnostiach. V mnohých prípadoch identifikuje problematické oblasti, ktoré sú všeobecne známe a sú celoeurópskym problémom (napr. prekročenie normy CPT týkajúcej sa plochy pre jedného odsúdeného vo väzenských zariadeniach).

Význam zverejnenia Správy CPT a následnej Odpovede vlády SR nie je len vo vyššie prezentovanom medzinárodnom aspekte, ale najmä vo vytvorení možnosti oboznámenia sa s obsahom Správy CPT, ako aj so súčasným stavom plnenia odporúčaní vyjadrenom v Odpovedi vlády SR verejnosťou. Prístupnosť k obsahu uvedených textov bude mať nepochybne preventívny účinok a bude spolupôsobiť pri predchádzaní prípadnému zlému zaobchádzaniu s osobami zbavenými slobody z rozhodnutia štátneho orgánu.

Preto sa navrhuje, aby vláda SR vyslovila súhlas so zverejnením Správy CPT, ako aj so zverejnením Odpovede vlády SR, ktoré budú následne zverejnené na oficiálnej stránke Rady Európy, resp. CPT (www.cpt.coe.int). Prijatím uznesenia vlády SR uvedené dokumenty nebudú podliehať režimu obmedzenia ich sprístupnenia vyplývajúceho z článku 11 dohovoru.

Predkladaný materiál nemá finančný, ekonomický, environmentálny či sociálny vplyv, ani vplyv na podnikateľské prostredie a informatizáciu spoločnosti.

Predkladaný materiál bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania, ktorého výsledky sú uvedené v samostatnej prílohe. Materiál sa na rokovanie vlády SR predkladá bez rozporu.